

Proef met in persoon betekenen van bestuursrechtelijke CBR-besluiten

Monitoringsverslag en evaluatie

Datum	15 maart 2024
Versie	05
Status	eindrapport

Colofon

Uitgegeven door	DGMO afdeling Verkeersveiligheid
Datum	15 maart 2024
Versie	05
Status	Eindrapport

Inhoud

Inleiding 4

- 1 Achtergrond en doel van de evaluatie 5
  - 1.1. Bestuursrechtelijke maatregelen 5
  - 1.2. Opleggen van een onderzoek en ongeldigheid van rijbewijs 6
  - 1.3. Handhaving en strafrechtelijke vervolging van rijden met ongeldig rijbewijs 7
  - 1.4. Proef met het uitreiken en in persoon betekenen van CBR-besluiten 8
    - 1.4.1. OM en CBR starten een proef met in persoon betekenen 8
    - 1.4.2. Proefperiode van twee jaren 9
    - 1.4.3. Hoofdvraag en afgeleide onderzoeksvragen 9
- 2 Verloop en resultaat van 'in persoon betekenen' 10
  - 2.1. Stappen in het proces van betekenen 10
    - 2.1.1. Aanmaak documenten en verzendgegevens 10
    - 2.1.2. Ophalen van de te betekenen besluitbrieven en aktes 11
    - 2.1.3. De besluitbrief wordt aangeboden en uitgereikt 11
    - 2.1.4. Het resultaat wordt afgeleverd bij het CBR 13
  - 2.2. Ervaring met het proces van 'betekenen' en de samenwerking 14
- 3 Verloop en resultaat van vervolgen 15
  - 3.1. Stappen in het proces van vervolgen 15
    - 3.1.1. Politie stelt proces verbaal op voor rijden met geschorst/ ongeldig rijbewijs 15
    - 3.1.2. OM ontvangt proces verbaal en besluit over vervolging 16
    - 3.1.3. Vervolging leidt tot veroordeling 16
- 4 Conclusies en discussie 19
  - 4.1. Conclusies 19
  - 4.2. Discussie 20

Inleiding

Jaarlijks worden meer dan 12.000 rijbewijzen ongeldig verklaard. Daarvan wordt zo'n 40% niet ingeleverd en cijfers van de politie laten zien dat in 2021 4.817 bestuurders die reden met een ongeldig verklaard rijbewijs zijn staande gehouden. De ministers van Justitie en Veiligheid en Infrastructuur en Waterstaat werken aan een strengere aanpak van personen die rijden met ongeldig rijbewijs of tijdens een ontzegging van de rijbevoegdheid. Om intensiever te handhaven en strenger te straffen is het belangrijk dat rijden zonder geldig rijbewijs succesvol kan worden vervolgd. Helaas werden er jaarlijks ongeveer 800 strafzaken door het OM geseponneerd of is de betrokkene vrijgesproken vanwege gebrek aan bewijs van 'wetenschap van ongeldigheid of schorsing'. Het door het CBR aangetekend en niet-aangetekend verstuurd besluit bleek vaak onvoldoende bewijs voor deze wetenschap. In het strafrecht worden zwaardere eisen gesteld aan de bewijslast dan binnen het bestuursrecht.

Op 1 september 2022 is daarom een proef van twee jaar gestart met het 'in persoon betekenen' van CBR besluiten. In het kader van deze proef krijgt een bestuurder van wie het rijbewijs ongeldig is verklaard (of tijdelijk geschorst) - naast een aangetekende brief - persoonlijk een brief overhandigd van een ambtenaar van de Interdepartementale Post- en Koeriersdienst (IKPD), zoals ook bij een rijontzegging of een gerechtelijk vonnis gebeurt. De ontvanger zet een handtekening op de 'akte van uitreiking' en dit levert in het strafrecht voldoende bewijs op voor 'wetenschap van ongeldigheid of schorsing van het rijbewijs'.

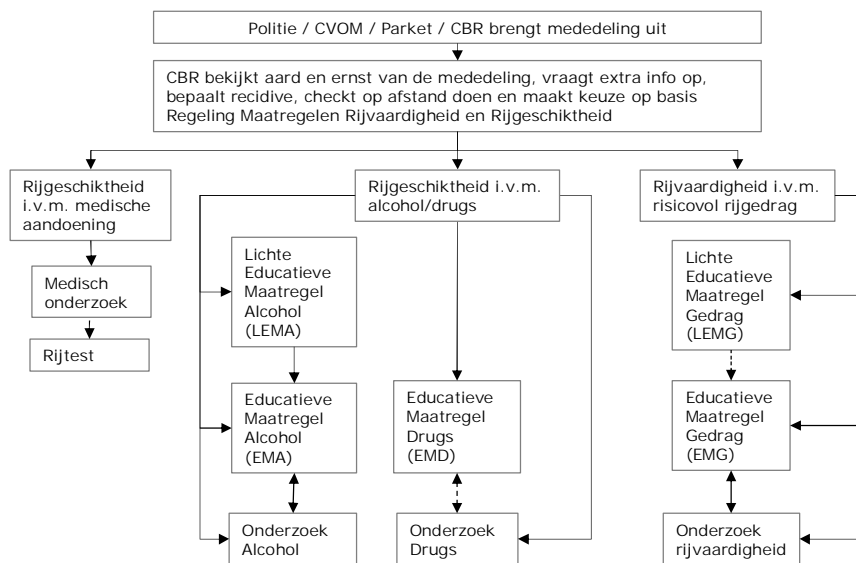
In dit rapport wordt verslag gedaan van monitoringresultaten en evaluatie van de proef. De proef is geëvalueerd om de effectiviteit van het in persoon betekenen van CBR-besluiten in kaart te brengen en af te zetten tegen de extra kosten van het betekenen. De evaluatie is uitgevoerd aan de hand van gesprekken met het CBR, het IKPD en het CVOM (Centrale Verwerking Openbaar Ministerie). Daarnaast zijn er monitoringgegevens van het CBR en het CVOM in het verslag verwerkt.

In het eerste hoofdstuk wordt ingegaan op de achtergrond en doel van de evaluatie. Hoofdstuk 2 bespreekt het procesverloop en resultaten van 'in persoon betekenen'. Hoofdstuk drie gaat in op het procesverloop en resultaten in het vervolgen. Tot slot worden in hoofdstuk 4 de conclusies en discussiepunten besproken.

1 Achtergrond en doel van de evaluatie

1.1. Bestuursrechtelijke maatregelen

Hardnekkige verkeersovertreders vormen een belangrijk aandachtsgebied in het [Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030](#) (SPV 2030). Het opzettelijk overtreden van verkeersregels is een belangrijke oorzaak van verkeersongevallen. Met name gedragingen als te hard rijden, rijden onder invloed van alcohol en/of drugs en afleiding vormen een risico. Naast de strafrechtelijke aanpak van risicovol rijgedrag (boete en/of rijontzegging van de rechter of OM), kent Nederland ook een bestuursrechtelijke aanpak. Het CBR¹ divisie Rijgeschiktheid is uitvoerder van de bestuursrechtelijke aanpak van risicovol rijgedrag: de mededelingenprocedure. De wettelijk verplichte procedure omvat onder meer het opleggen en uitvoeren van een educatieve maatregel of onderzoek op basis van geconstateerd risicovol rijgedrag. De procedure is gebaseerd op de artikelen 130 - 134A van de Wegenverkeerswet 1994. Deze artikelen zijn nader uitgewerkt in de [Regeling Maatregelen Rijvaardigheid en geschiktheid 2011](#). Het doel is het voorkomen van recidive van risicovol rijgedrag en daarmee de bevordering van de verkeersveiligheid.

Figuur 1 Het maatregelenhuis in het kader van de mededelingenprocedure

Er zijn vijf educatieve maatregelen die door het CBR kunnen worden opgelegd: de Lichte Educatieve Maatregel Alcohol en verkeer (LEMA); de Educatieve Maatregel Alcohol en verkeer (EMA); de Educatieve Maatregel Drugs en verkeer (EMD); de Lichte Educatieve Maatregel Gedrag en verkeer (LEMG) en de Educatieve Maatregel Gedrag en verkeer (EMG). Wanneer niet wordt deelgenomen aan de opgelegde educatieve maatregel dan wordt het rijbewijs van betrokkene ongeldig verklaard. Naast de educatieve maatregelen kan het CBR ernstige verkeersovertreders verwijzen naar het 'onderzoek alcohol', het 'onderzoek drugs' of het 'onderzoek rijvaardigheid'. De onderzoeken moeten uitwijzen of de betrokkene rijgeschikt of

¹ In opdracht van de minister van Infrastructuur en Waterstaat beoordeelt het CBR de rijvaardigheid en de medische geschiktheid van bestuurders, en de vakbekwaamheid van professionals in de sector transport en logistiek. De divisie Rijgeschiktheid beoordeelt in overeenstemming met de wet of iemand geestelijk en lichamelijk gezond genoeg is om een rijbewijs te halen of te houden.

rijvaardig is. Wanneer het onderzoek een negatieve uitslag oplevert dan wordt het rijbewijs ongeldig verklaard. Vaak wordt de geldigheid van het rijbewijs geschorst in afwachting van de uitslag. Wanneer de betrokkene niet betaalt of niet op komt dagen voor het onderzoek wordt het rijbewijs ongeldig verklaard.

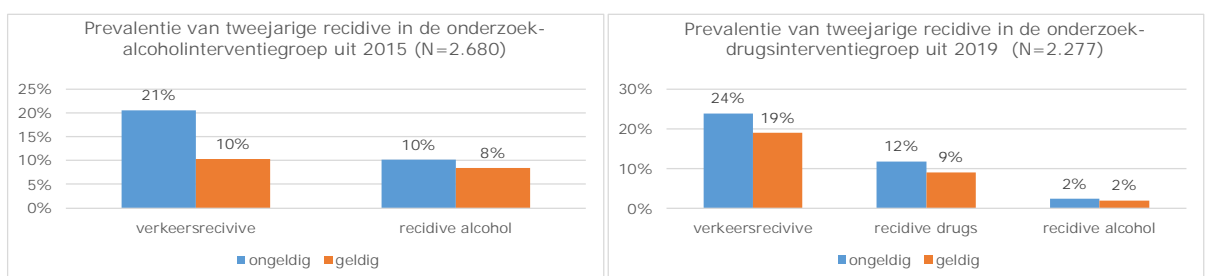
1.2.

Opleggen van een onderzoek en ongeldigheid van rijbewijs

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum heeft verschillende onderzoeken uitgevoerd naar achtergrondkenmerken en recidive van deelnemers aan de bestuursrechtelijke maatregelen. Uit de resultaten van de studies naar het 'onderzoek alcohol' en het 'onderzoek drugs' kwam naar voren dat het grootste deel van de verwijzingen naar een onderzoek leidt tot ongeldigverklaring van het rijbewijs:

1. Aan het 'onderzoek alcohol' (deelnemers uit 2015) werkte 18% van de rijbewijsbezitter die zich moesten laten onderzoeken niet of niet voldoende mee; voor hen leverde het onderzoek alcohol geen uitslag op. Van degenen voor wie het onderzoek alcohol een uitslag opleverde werd 21% geschikt bevonden om veilig aan het verkeer deel te nemen; 79% werd 'ongeschikt' geacht. Dit leidt uiteindelijk tot 83% (=2215 voor het jaar 2015) ongeldig verklaarde rijbewijzen.²
2. Aan het 'onderzoek drugs' (deelnemers uit 2019) werkte 29% van de rijbewijsbezitter die zich moesten laten onderzoeken niet of niet voldoende mee; voor hen leverde het onderzoek drugs geen uitslag op. Van degenen voor wie het onderzoek drugs een uitslag opleverde werd 41% geschikt bevonden om veilig aan het verkeer deel te nemen; 59% werd 'ongeschikt' geacht. Dit leidt uiteindelijk tot 71% (=1609 voor het jaar 2019) ongeldig verklaarde rijbewijzen.³

De volgende figuren laten de prevalentie van tweejarige recidive (verkeersrecidive en rijden onder invloed recidive) zien van bestuurders die zijn verwezen naar het onderzoek alcohol of het onderzoek drugs. Er wordt onderscheid gemaakt tussen personen van wie het rijbewijs ongeldig (ongeschikt of onbepaald⁴) is en personen die een geldig rijbewijs hebben behouden (geschikt).

Figuur 2 Tweejarige recidive van deelnemers aan onderzoek alcohol en onderzoek drugs

De grafieken maken duidelijk dat een deel van de bestuurders blijft rijden – ondanks de ongeldigheid of schorsing van hun rijbewijs – en opnieuw wordt veroordeeld vanwege rijden onder invloed van drugs of alcohol en vanwege andersoortige verkeersdelicten. Bovendien is het recidivepercentage onder bestuurders zonder geldig rijbewijs significant hoger dan onder bestuurders die als rijgeschikt zijn beoordeeld door het CBR.

² M. Blom, D. Blokdijk & G. Weijters (2019). Recidive na maatregelen rijvaardigheid en geschiktheid. WODC Cahier 2019-20.

³ M. Blom & G. Weijters (2023). Achtergronden en recidive na het CBR-onderzoek drugs. WODC Cahier 2023-16.

⁴ De geschiktheid kon niet worden bepaald, bijvoorbeeld omdat de persoon niet betaalt of niet op komt dagen.

- 1.3. Handhaving en strafrechtelijke vervolging van rijden met ongeldig rijbewijs
Jaarlijks worden meer dan 12.000 rijbewijzen ongeldig verklaard. Daarvan wordt zo'n 40% niet ingeleverd en cijfers van de politie laten zien dat in 2021 4.817 bestuurders die reden met een ongeldig verklaard rijbewijs zijn staande gehouden⁵. In een gezamenlijke kamerbrief van de ministers van Justitie en Veiligheid en Infrastructuur en Waterstaat van 17 september 2018 is een strengere aanpak aangekondigd van personen die rijden met ongeldig rijbewijs of tijdens een ontzegging van de rijbevoegdheid. Om intensiever te handhaven en strenger te straffen zijn aanvullende maatregelen genomen:
1. *Sneller signaleren door digitaliseren en pakkans vergroten*
De politie controleert intensiever op de geldigheid van het rijbewijs bij een staande houding. Daarbij worden ook altijd de digitale systemen worden geraadpleegd om de geldigheid van het rijbewijs te controleren. Een ontwikkelde app voor het handhaven van rijden onder invloed heeft als voordeel dat het opmaken van een proces-verbaal voor rijden onder invloed is vergemakkelijkt. Daardoor zien andere politieagenten direct dat sprake is van een ingevorderd rijbewijs. Daarnaast wordt er meer regionaal en persoonsgericht gehandhaafd op het rijden zonder geldig rijbewijs.
  2. *Sterkere inzet op inleveren van rijbewijs*
Rijbewijshouders worden in de CBR brief nadrukkelijker gewezen op de plicht het rijbewijs in te leveren. Daarnaast is bij een staande houding in de digitale systemen te zien dat het rijbewijs ten onrechte niet is ingeleverd. Hierdoor kan direct het rijbewijs worden ingenomen.
  3. *Verbetering registratie in het Rijbewijzenregister*
De politie besteedt meer aandacht aan een juiste registratie en het OM heeft meer mogelijkheden om een eventuele onjuiste registratie te corrigeren. De betrouwbaarheid van het Rijbewijzenregister wordt hiermee vergroot.
  4. *Succesvolle vervolging voor rijden zonder geldig rijbewijs*
Voor succesvolle vervolging worden in het strafrecht strenge eisen gesteld aan bewijs van 'wetenschap van ongeldigheid of schorsing'. Het door het CBR aangetekend en niet-aangetekend verstuurd besluit is onvoldoende bewijs voor wetenschap⁶. Er is op het proces-verbaal ruimte gemaakt om de mededeling en verklaring van de verdachte vast te leggen bij een eerste constatering van rijden met ongeldig rijbewijs. Ook is een proef gestart met het 'in persoon betekenen⁷'. In de volgende paragraaf wordt dit verder toegelicht.
  5. *Verhogen van de maximumstraf*
De maximumstraf op het rijden tijdens een ontzegging van de rijbevoegdheid en terwijl het rijbewijs ongeldig is verklaard, is verhoogd van drie maanden naar één jaar (artikel 9 WVV 1994). Ook voor het rijden zonder geldig rijbewijs is de maximumstraf verhoogd van twee maanden naar zes maanden hechtenis (artikel 107 WVV 1994).

---

⁵ Bron: CBR Jaarverslag 2022

⁶ In het bestuursrecht is 'aannemelijkheid' van wetenschap voldoende (een aangetekende en niet-aangetekende brief is voldoende volgens de bestuursrechter).

⁷ Dit betekent dat de geadresseerde het CBR-besluit persoonlijk overhandigd krijgt en direct een ontvangstbewijs moet ondertekenen.

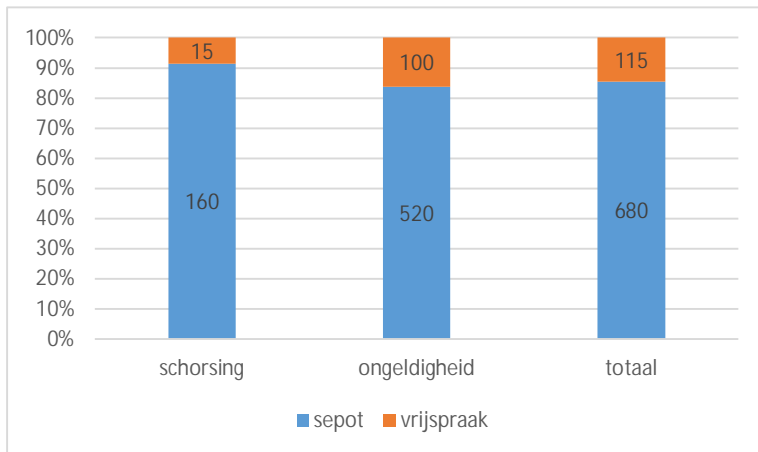
1.4.

Proef met het uitreiken en in persoon betekenen van CBR-besluiten
 Wanneer het CBR besluit dat een bestuurder niet meer mag rijden (schorsing of ongeldigheid) vanwege onvoldoende rijgeschiktheid of rijvaardigheid dan is het belangrijk voor de verkeersveiligheid dat deze bestuurder uit het verkeer wordt geweerd. Als een bestuurder niet handelt naar het besluit van het CBR en door de politie wordt staande gehouden en geverbaliseerd, is kan dit worden bestraft binnen het strafrecht. Binnen het bestuursrecht is het laatste beschikbare instrument – het rijbewijs ongeldig verklaren – ingezet. Daarom is het zaak dat het OM overgaat tot strafvervolgning en dat een strafrechter zich erover buigt en een oordeel vormt. Als bij de strafrechter kan worden bewezen dat betrokkene niet wist van de ongeldigheid van het rijbewijs, dan kan rijden met ongeldig rijbewijs niet worden bestraft.

Het door het CBR aangetekend en niet-aangetekend verstuurd besluit is voldoende bewijslast binnen het bestuursrecht: daarmee is het *aannemelijk* dat de bestuurder wetenschap had van de schorsing of ongeldigverklaring van het rijbewijs. In het strafrecht worden zwaardere eisen gesteld en is 'aannemelijkheid' niet voldoende.

Jaarlijks heeft dit geleid tot ongeveer 800 strafzaken (first offenders) die door het OM zijn geseponeerd of waarbij de betrokkene is vrijgesproken. Beide wegens gebrek aan bewijs van 'wetenschap van ongeldigheid of schorsing'. Op basis van informatie van het OM⁸, gebaseerd op 2017 t/m 2020, ging het gemiddeld per jaar om:

- 175 verdachten die niet worden veroordeeld wegens het gebrek aan bewijs van 'wetenschap van schorsing van de geldigheid'. Waarvan gemiddeld 160 septs en 15 vrijspraken;
- 620 verdachten die niet worden veroordeeld wegens het gebrek aan bewijs van 'wetenschap van ongeldigheid'. Waarvan gemiddeld 520 septs en 100 vrijspraken.

Figuur 3 Aantal septs of vrijspraken gemiddeld per jaar over periode 2017 t/m 2020

1.4.1.

OM en CBR starten een proef met in persoon betekenen

Het is een lang gekoesterde wens van het OM om de ongeldigheids- en schorsingsbesluiten van het CBR in persoon te laten betekenen. Sinds 1 september 2022 krijgt een bestuurder van wie het rijbewijs ongeldig is verklaard (of tijdelijk geschorst) - naast een aangetekende brief - persoonlijk een brief overhandigd van een ambtenaar van de Interdepartementale Post- en Koeriersdienst, zoals ook bij

⁸ Bron: Actualisatie van de Uitvoeringstoets uit 2018 t.a.v. Betekenen van besluiten. CBR, 2021

een rijontzegging of een gerechtelijk vonnis gebeurt. Voor deze brief moet de ontvanger een handtekening van ontvangst zetten. In de brief staat dat het rijbewijs ongeldig is, dat rijden niet meer mag en dat het rijbewijs moet worden ingeleverd. Blijft iemand toch rijden met het ongeldig verklaarde rijbewijs, dan wordt het eenvoudiger om de bestuurder strafrechtelijk te vervolgen.⁹ De 'akte van uitreiking' levert in het strafrecht voldoende bewijs¹⁰ op voor 'wetenschap van ongeldigheid of schorsing van het rijbewijs'. Op deze manier moet worden voorkomen dat verdachten de bekendheid met het CBR-besluit kunnen ontkennen.

Doel van 'in persoon betekenen'

De bedoeling van 'in persoon betekenen' is de strafrechtelijke vervolging van rijden met ongeldig rijbewijs bevorderen en de betrokken bestuurders stimuleren om niet te rijden zolang zij geen geldig rijbewijs hebben.

1.4.2. Proefperiode van twee jaren

Gezien de financiële omvang en de wens te onderzoeken of het betekenen van CBR-besluiten succesvol is, hebben de betrokken partijen JenV, IenW, het CBR en het OM afgesproken eerst een proefperiode te starten voordat de invoering eventueel definitief wordt ingevoerd. Er is besloten een proef van twee jaar uit te voeren om de toegevoegde waarde van in persoon betekenen te monitoren en evalueren. De proef met het betekenen is gestart op 1 september 2022 en zal worden afgerond op 1 september 2024.

Een periode van twee jaar is minimaal nodig om inzicht te krijgen in het effect van het in persoon betekenen van CBR-besluiten. In deze proefperiode kunnen uitspraken van rechtbanken én gerechtshoven worden ontvangen (en mogelijk de Hoge Raad, indien dit zich voordoet).

1.4.3. Hoofdvraag en afgeleide onderzoeksvragen

De proef wordt geëvalueerd om de effectiviteit van het in persoon betekenen van CBR-besluiten in kaart te brengen en af te zetten tegen de extra kosten van het betekenen.

De hoofdvraag luidt als volgt:

- Leidt het in persoon betekenen van CBR besluiten tot verhoging van de kans op strafrechtelijk vervolging en bestraffing;
- en stimuleert het de betrokken bestuurders om niet te rijden zolang zij geen geldig rijbewijs hebben?

Onderzoeksvragen

- Hoe verloopt het proces van 'in persoon betekenen' en de samenwerking?
- Wat is het aantal / aandeel succesvolle betekeningen?
- Hoe verloopt het proces van vervolgen en de samenwerking?
- Wat is het aantal / aandeel strafrechtelijke vervolgingen n.a.v. een proces verbaal? Wat is het aantal/aandeel succesvolle veroordelingen wanneer tot vervolging wordt overgegaan?

---

⁹ Bron: CBR Jaarverslag 2022

¹⁰ Vanuit het bestuursrecht bestaat geen noodzaak om besluiten in persoon te betekenen. Naar bestuursrechtelijke maatstaven volstaat het aangetekend en niet-aangetekend verzenden van de besluiten. Daarmee staat de verzending vast en wordt de klant geacht bekend te zijn geworden met het besluit (bekrachtigd door jurisprudentie van de Raad van State).

2 Verloop en resultaat van ‘in persoon betekenen’

2.1. Stappen in het proces van betekenen

In het volgende schema wordt het proces en tijdverloop van betekenen op hoofdlijnen weergegeven.

De [Interdepartementale Post- en Koeriersdienst](#) (IPKD¹¹) is een bezorgdienst van de Rijksoverheid en specialist in het bezorgen van belangrijke documenten en materialen. Het is onderdeel van de Rijksorganisatie Beveiliging en Logistiek (RBL), een agentschap van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Het IPKD vervoert documenten en producten: van onderzoeksmateriaal tot informatiedragers en archiefmateriaal. Aan burgers worden rijksdocumenten zoals gerechtelijke brieven en verblijfsdocumenten verstuurd. Het IPKD bezorgt bij elk (huis)adres in Nederland.

De stappen worden in de volgende paragrafen beschreven.

2.1.1. Aanmaak documenten en verzendgegevens

Het proces start met een besluit van het CBR. De volgende varianten en bijbehorende brieven worden onderscheiden:

1. Besluiten tot oplegging van een onderzoek en schorsen van de geldigheid van het rijbewijs: deze verzendt het CBR niet-aangetekend¹², aangetekend en betekend;
2. Besluiten tot ongeldigverklaring van het rijbewijs: deze verzendt het CBR aangetekend en betekend;
3. Besluiten tot opleggen van een onderzoek of een maatregel zonder schorsing: deze verzendt het CBR niet-aangetekend en aangetekend.

Tekstregels in de brieven over de verschillende benaderingen

Het CBR maakt voor een besluit verschillende brieven aan: niet-aangetekende besluitbrief, een aangetekende besluitbrief en een te betekenen besluitbrief met akte van uitreiking. Inhoudelijk gaat het per besluit om één en dezelfde brief. De volgende tekstcomponenten worden gebruikt in de brieven, afhankelijk van de wijze van verzending:

- Tekstregel in aangetekende brief over ook betekend verzonden:
“Dit besluit wordt ook persoonlijk aan u uitgereikt door een medewerker van de Interdepartementale Post- en Koeriersdienst (IPKD).”

¹¹ Het IPKD is vanuit de minister van BZK formeel aangewezen om met het CBR samen te werken en CBR besluiten in persoon uit te reiken. Deze aanwijzing was noodzakelijk omdat het CBR geen rijksorganisatie is, maar als zelfstandig bestuursorgaan (zbo) wel een overheidstaak uitvoert. Het CBR heeft als zbo een bijzondere positie binnen de Rijksoverheid; zij oefent binnen wettelijke kaders openbaar gezag uit en is zelfstandig.

¹² Bij de start van de proef is bij besluit tot schorsing de niet-aangetekende brief in eerste instantie weggelaten. Wanneer zowel de aangetekende als de te betekenen brieven onbezorgd retour kwamen kon dit in het proces tot onduidelijkheid leiden over het besluit. De niet-aangetekende brief werd dan alsnog naar het huisadres verzonden. Later is deze brief weer standaard toegevoegd bij het primaire besluit tot schorsing.

- Tekstregel in betekende brief over aangetekend verzonden en uitleg waarom betekend:
*“Wij hebben dit besluit ook aangetekend aan u verzonden.
Waarom reiken wij het besluit persoonlijk aan u uit?
Wij laten dit besluit persoonlijk aan u uitreiken door een medewerker van de Interdepartementale Post- en Koeriersdienst (IPKD). Dit doen wij zodat dit besluit ook bekendgemaakt is op een manier die voor het strafrecht van betekenis is.”*
- Tekstregel in niet-aangetekende brief over ook aangetekend verzonden:
“We hebben deze brief ook aangetekend naar u gestuurd. De brief die u nu voor u heeft, is dus een kopie.”

De dagtekening (is de datum van verzending) van de besluitbrieven is bepalend voor de inwerkingtreding van het bestuursrechtelijk besluit en daaraan gekoppelde betaal- en bezwaartermijnen.

Afdrukken en verzendklaar maken

Alle brieven en aktes worden door de ‘printing on demand’ (POD) partner van het CBR afgedrukt en verzendklaar gemaakt. Het verwerkingsresultaat wordt teruggekoppeld aan het CBR. Op basis van dit verwerkingsresultaat levert het CBR een versleuteld bestand met NAW gegevens¹³ aan de IPKD. In dit bestand staan welke brieven moeten worden aangeboden ten behoeve van de applicatie van de bezorger.

2.1.2. Ophalen van de te betekenen besluitbrieven en aktes

De IPKD haalt elke werkdag de afgedrukte besluitbrieven en aktes op bij de POD partner. Oorspronkelijk was afgesproken dat dit elke maandag zou plaatsvinden, maar al snel is besloten om elke werkdag de brieven en aktes op te halen. Dit is besloten tussen het IPKD en het CBR om in de tijd zoveel mogelijk aan te sluiten op de verzenddatum van de twee andere brieven en binnen de bezwaartermijn van zes weken te blijven. Ook was er zorg dat het voor betrokkenen erg verwarrend kon zijn wanneer pas een week later de derde brief zou worden aangeboden.

2.1.3. De besluitbrief wordt aangeboden en uitgereikt

De bezorgers van de IPKD gaan de volgende dag op pad om de eerste bezorgpoging uit te voeren. De bezorger doet één bezorgpoging per week, zoveel mogelijk op wisselende dagen, en maximaal drie bezorgpogingen. Wanneer de betrokkene niet thuis is, laat de bezorger een kennisgeving achter met een code waarmee een afspraak kan worden gemaakt voor de volgende bezorgpoging. Bij een tweede bezorgpoging wordt er weer een kennisgeving achtergelaten. Wanneer de derde poging niet slaagt wordt een afhaalbericht achtergelaten. De betrokkene krijgt dan nog een week de tijd om de besluitbrief af te halen op één van de acht kantoren van het IPKD.

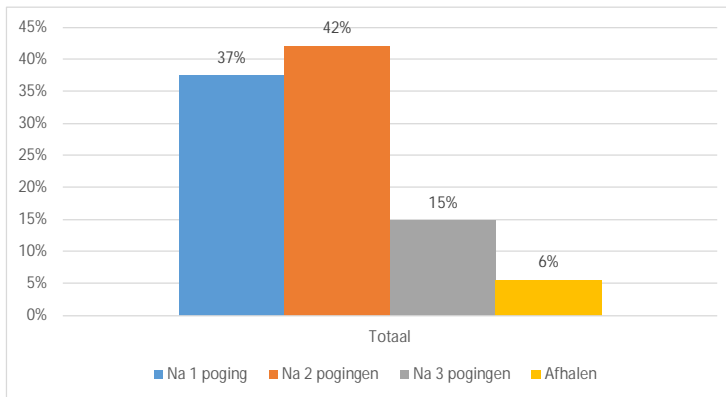
Bezorgpogingen en afhalen op locatie

Uit gegevens van het CBR en IPKD over het eerste proefjaar (september 2022-augustus 2023) blijkt dat er in totaal 27.230 bezorgpogingen zijn gedaan voor 18.781 te betekenen besluitbrieven. Hiervan is 70% uiteindelijk betekend. Gemiddeld zijn er 2 pogingen nodig om met succes de CBR besluiten in persoon te laten betekenen (over alle geleverde brieven vanuit CBR). Voor 79% lukt dit na de tweede poging. Zo'n 5% van de besluitbrieven is in de laatste week alsnog

---

¹³ Achternaam, adres, woonplaats, geboortedatum

afgehaald door de betrokkene. De betrokkene moet zich in dat geval kunnen identificeren.

Figuur 4 Verdeling van aantal pogingen voor succesvolle betekening

In het eerste proefjaar konden 818 besluitbrieven niet worden aangeboden of werden geweigerd aan de deur. Belangrijke redenen voor het niet kunnen aanbieden van de CBR besluiten zijn: verhuisd, gedetineerd, tijdelijk verblijf in het buitenland, geen adres bekend, niet erkennen van overheidsgezag (autonomen). Weigering aan de deur komt ongeveer twee keer per maand voor en wordt vermeld op de akte van uitreiking. Inmiddels heeft het CBR een patch in hun systemen die ervoor zorgt dat er geen brieven worden verzonden wanneer het adres onbekend is.

De IPKD probeert voorafgaand aan de bezorging nog contact op te nemen met de kandidaat om de bezorging zo succesvol mogelijk te laten zijn. Dit kan alleen als op afspraak wordt bezorgd en de betrokkene contactgegevens heeft achtergelaten. Het is een wens van de IPKD om al bij de eerste poging contact op te kunnen nemen met de betrokkene via een sms of email. Het CBR zou in dat geval persoonsgegevens zoals een telefoonnummer of mailadres moeten delen met de IPKD.

Ervaringen in het contact met betrokkenen

De bezorgers van het IPKD hebben veel ervaring met het aanbieden van gevoelige documenten in het kader van strafrecht, zoals bijvoorbeeld dagvaardingen. Op de akte van uitreiking staat de naam en geboortedatum van betrokkene, ook wordt de afzender van de brief op de akte vermeld (CBR-RG, afdeling DIV mededelingen). Bezorgers mogen niet om een identiteitsbewijs vragen, maar kunnen aan de hand van enkele controle vragen wel achterhalen of de juiste persoon de besluitbrief in ontvangst neemt en de akte van uitreiking ondertekent.

Over het algemeen¹⁴ levert de omgang met deze doelgroep geen enkel probleem op voor de IPKD. Er zijn geen klachten of incidenten gemeld door bezorgers. De betrokkene heeft de besluitbrief van het CBR al via de post ontvangen. Als er dan een kennisgeving van het IPKD in de bus ligt, is er veel animo om op afspraak te laten bezorgen. Veelal zorgt de betrokkene er dan ook voor om op het afgesproken tijdstip thuis te zijn. Het IPKD merkt dat veel betrokkenen hopen dat de te betekenen besluitbrief andere informatie bevat (alsnog een ander besluit). Deze

¹⁴ Er heeft zich één keer een incident voorgedaan bij het afhalen van de besluitbrief in Zaanstad. In Zaanstad is er sprake van een open balie en de betrokkene werd handtastelijk. De betrokkene is buiten de deur gezet en heeft daar nog een half uur gestaan totdat de politie langskwam.

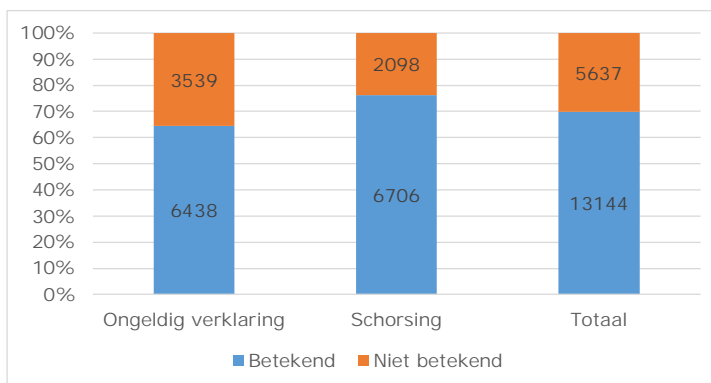
hoop op andere informatie is ook een verklaring voor de bereidheid om de besluitbrief alsnog te komen afhalen op locatie (6% doet dit).

Ook bij het CBR levert de omgang met de klanten over 'betekenen' geen enkel probleem op. Er zijn geen klachten of incidenten bekend. Ook is niets bekend over specifieke vragen of telefoontjes naar aanleiding van de te betekenen brief. Voorafgaand aan de proef waren er zorgen over mogelijke verwarring en ontwijkgedrag. Het besluit ontvangen betrokkenen eerst per post en daarna komt er nog iemand aan de deur met dezelfde brief. Dit kan intimiderend overkomen en het is mogelijk een wat zwaar middel om in te zetten bij deze doelgroep.

2.1.4. *Het resultaat wordt afgeleverd bij het CBR*

Elke werkdag worden de betekende aktes en retour aktes (met brief) bij het CBR in Rijswijk afgegeven door de IPKD. Uit gegevens van het CBR en IPKD over het eerste proefjaar (september 2022-augustus 2023) blijkt dat van de in totaal 18.781 te betekenen besluitbrieven 13.144 (70%) uiteindelijk worden betekend. Het succespercentage van 70% is vergelijkbaar met het in persoon betekenen binnen het strafrecht.

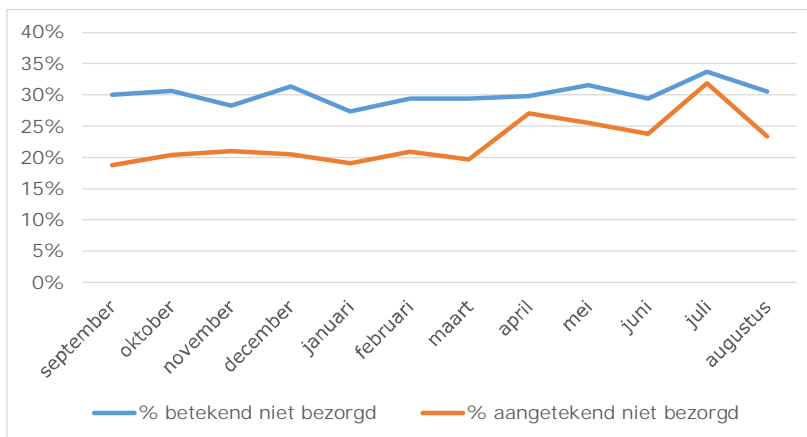
In figuur 5 wordt onderscheid gemaakt tussen een besluit tot ongeldig verklaring (9.977 = 53% van het totaal) en tot schorsing (8.804=47% van het totaal). Van de ongeldig verklaringen wordt 65% succesvol betekend. Dit geldt voor 76% van de schorsingen.

Figuur 5 Aantal betekende en niet betekende besluitbrieven onderscheiden naar ongeldigheid en schorsing

Vergelijken met bezorgpercentage van aangetekende brieven

Naast de bezorgpercentages van de te betekenen brieven heeft het CBR ook gegevens over de aangetekende brieven. Uit gegevens van het CBR over het eerste proefjaar (september 2022-augustus 2023) blijkt dat van de in totaal 98.713 aangetekende brieven 78% wordt bezorgd. Dit hogere percentage is verklaarbaar, omdat het hierbij gaat om succesvol bezorgen op het huisadres zonder te weten aan wie het is uitgereikt. In figuur 6 is te zien hoe het bezorgpercentage per maand wat fluctueert. Daarbij volgen de betekende en aangetekende post ongeveer eenzelfde patroon.

Figuur 6 Percentage niet bezorgde brieven onderscheiden betekend en aangetekend

2.2.

Ervaring met het proces van 'betekenen' en de samenwerking

Binnen het CBR is het proces goed geïntegreerd. Het is extra werk, maar het is een goed beheersbaar proces dat soepel is opgepakt en waar het andere CBR werk geen hinder van ondervindt. Dagelijks worden er tussen de 50 en 100 documenten verwerkt.

De samenwerking tussen CBR en IPKD verloopt goed. Beide partijen zijn erg te spreken over de samenwerking en het contact. In de eerste maanden was het even zoeken naar een manier die voor beide partijen goed werkt. Zo is na die eerste maanden in goed overleg besloten om elke werkdag de brieven en aktes op te halen. Beide partijen stellen zich flexibel en oplossingsgericht op met de insteek om het proces voor betrokkene zo soepel mogelijk te laten verlopen. De lijnen zijn kort en één keer per kwartaal is er werkoverleg tussen het CBR en IPKD.

Het functionele beheer bij het CBR wordt door het IPKD ervaren als professioneel en gestroomlijnd. Ook heeft het IPKD goede ervaringen met de POD partner van het CBR. De POD partner geeft bijvoorbeeld elke werkdag even door of er te betekenen brieven en aktes opgehaald moeten worden, zodat er niet voor niets wordt gereden.

3 Verloop en resultaat van vervolgen

Op bladzijde 18 worden de belangrijkste stappen in het proces van betekenen, handhaven en vervolgen voor de ketenpartners (CBR, IPKD, betrokkene, politie en OM) schematisch weergegeven. Het proces van betekenen is in hoofdstuk 2 beschreven. In dit hoofdstuk wordt het proces van vervolgen besproken.

3.1. Stappen in het proces van vervolgen

Het Parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM) is het landelijke onderdeel van het OM dat zich richt op verkeerszaken en handhaving van de openbare orde. Parket CVOM behandelt bijvoorbeeld alle beroepen tegen verkeersboetes (Mulderbeschikkingen), neemt besluiten over ingevorderde rijbewijzen en behandelt strafzaken over verkeer en overlast.

De Hoge Raad stelt sinds 2011 strengere eisen aan geldig bewijs voor 'wetenschap van ongeldigheid of schorsing'. Deze 'wetenschap' is op basis van de CBR besluitbrieven die per post worden verzonden (aangetekend en niet-aangetekend) praktisch nooit aan te tonen binnen het strafrecht. In sommige gevallen lukte dit wel, bijvoorbeeld wanneer uit het proces verbaal kon worden opgemaakt dat de betrokken op de hoogte was of wanneer 'wetenschap' was bekrachtigd door de rechter in een eerder vonnis¹⁵. Dit probleem met het bewijs heeft ertoe geleid dat verdachten die met geschorst of ongeldig verklaard rijbewijs aan het verkeer hebben deelgenomen door het OM niet werden vervolgd (sepots) of door de strafrechter werden vrijgesproken.

CVOM heeft ervaring met de bewijsbetekenis van betekenen van een rijbewijsbeslissing. Op grond van de Wegenverkeerswet 1994 moet een OBM namelijk altijd in persoon worden betekend. Een efficiënte zaakstroom bij het CVOM betekent dat seponeren niet of nauwelijks hoeft plaats te vinden. Wanneer het aantal sepots of vrijspraken boven een bepaald percentage komt dan wordt er vanuit bedrijfsvoering kritisch gekeken naar de doelmatigheid van de zaakstroom.

3.1.1. *Politie stelt proces verbaal op voor rijden met geschorst/ ongeldig rijbewijs*

De betrokkene rijdt met geschorst of ongeldig rijbewijs en wordt staande gehouden door de politie. De politie stelt het proces-verbaal op voor rijden met geschorst of ongeldig rijbewijs. De politie vraagt bij het opstellen van het proces-verbaal de benodigde stukken op bij het CBR. Het CVOM geeft er de voorkeur dat de politie dit direct meeneemt bij het opstellen van het proces-verbaal. De akte wordt toegevoegd aan het proces-verbaal dat naar het CVOM wordt verzonden. Het CBR merkt dat zij steeds vaker door verschillende politie eenheden met een verzoek om informatie worden benaderd. Probleem is dat deze uitwisseling niet goed geregeld is en via de mail moet plaatsvinden. Het is niet altijd duidelijk wat de politie nodig heeft en welk e-mailadres kan worden gebruikt. Bovendien is de politie gedecentraliseerd en moet het wiel met elke eenheid weer opnieuw worden uitgevonden. Voor het CBR is dit niet alleen een arbeidsintensieve werkwijze, maar het is ook de vraag of er op deze manier gegevens mogen worden uitgewisseld. Het proces tussen politie en CBR vergt nog veel berichtenverkeer en moet beter worden ingeregeld.

---

¹⁵ De bewijsvoering is onlangs nog strenger geworden. Ook eerdere veroordelingen zijn mogelijk geen bewijs meer voor 'wetenschap' van schorsing of ongeldigheid.

3.1.2. *OM ontvangt proces verbaal en besluit over vervolging*

Het CVOM ontvangt het proces-verbaal en moet op basis van de informatie besluiten om wel of niet te vervolgen voor rijden met geschorst of ongeldig rijbewijs. Wanneer de vereiste stukken niet zijn toegevoegd aan het proces-verbaal dan vraagt de dossier beoordelaar van het CVOM de vereiste stukken op bij het CBR. Bij het CVOM is een extra team ingezet omdat het aantal aanvragen voor strafzaken is toegenomen.

De samenwerking met het CBR verloopt goed. Sinds jaar en dag wisselt het CBR gegevens uit met het CVOM. Het CVOM vraagt stukken op bij het team mededelingen van het CBR. Het delen van benodigde documenten met het CVOM is goed geregeld; het is helder wat het CVOM nodig heeft, er zijn goede afspraken en de (beveiligde) kanalen zijn bekend.

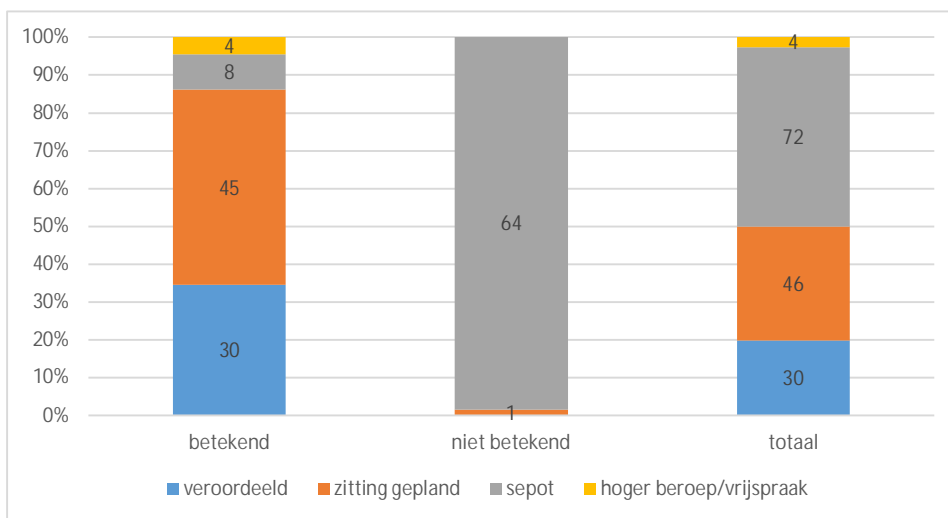
3.1.3. *Vervolging leidt tot veroordeling*

Er kan veel tijd zitten tussen een betekend besluit, een strafrechtelijk vervolging en eventuele veroordeling voor rijden met een geschorst of ongeldig rijbewijs. De doorlooptijd verschilt per zaak:

- de betekening vind meestal plaats tussen 3 dagen na het besluit en een maand (als het besluit wordt afgehaald);
- de staandehouding is soms al na enkele dagen, maar kan ook na een of meerdere jaren zijn (bij ongeldigheid bijvoorbeeld); en
- de tijd tot de zitting verschilt per rechtbank en hangt af van het aantal zittingen dat beschikbaar is.

Stand van zaken februari 2024

Vanaf de start van de proefperiode op 1 september 2022 zijn er 152 processen verbaal voor rijden met geschorst of ongeldig rijbewijs bij het CVOM bekend. Daarvan zijn er 87 (57%) zaken waarin het CBR besluit in persoon is betekend en zijn er 65 (43%) zaken waarin de betekening niet is gelukt. In totaal is het vervolgingspercentage 50%.

Figuur 7 Verdeling van 152 bij het CVOM bekende zaken voor rijden met geschorst of ongeldig rijbewijs (stand van zaken februari 2024)

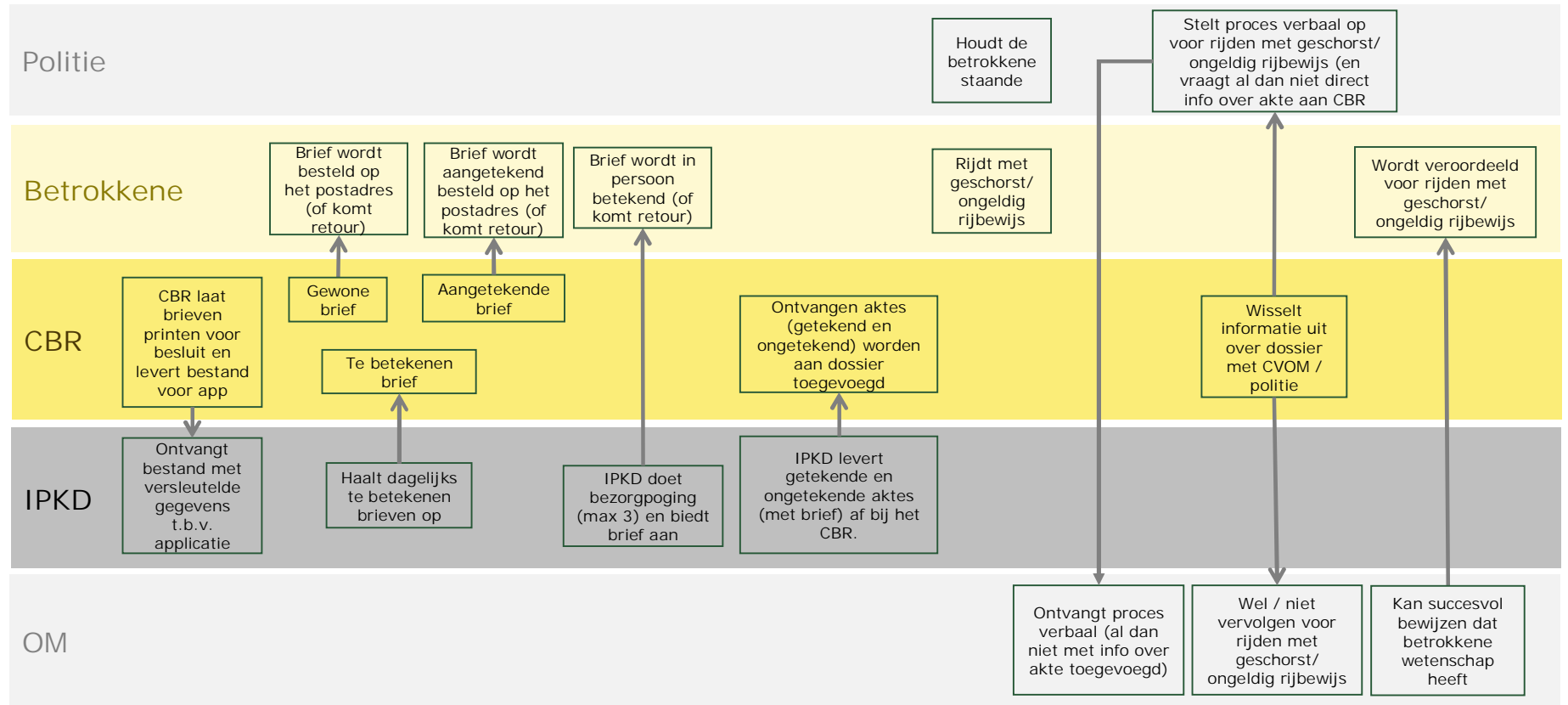
Van de 87 betekende zaken is er in 30 zaken een first offender veroordeeld. Deze zaken worden met het in persoon betekenen niet meer geseponeerd. Het bewijs van de betekening staat niet ter discussie. Van deze 87 zijn er 8 zaken waarin de

verdachte zo snel is staande gehouden dat betekening heeft plaatsgevonden na de staande houding. Dus daarin is de betekening wel succesvol, maar kan het niet als bewijs dienen in de zaak. In 3 zaken is hoger beroep ingesteld vanwege de hoogte van de opgelegde straf. In één zaak is vrijspraak gevolgd vanwege verwarrende informatie in het besluit. De overige 45 zaken lopen nog en worden ingepland op een beschikbare zitting.

De 65 niet-betekende zaken zijn geseponeerd, omdat de wetenschap niet kan worden aangetoond. In een enkel geval is de zaak wel doorgezet naar de rechter als er een bekennende verklaring in het verhoor zit. Wat bij deze zaken opvalt is dat er een aantal betekeningen niet lukt, omdat de betrokkene niet meer op het adres zou wonen. Die ontvangen dan ook de CBR-besluiten niet en zijn dan waarschijnlijk ook niet op de hoogte van een eventuele cursus of onderzoek.

Er is een sterk verhoogde kans op strafoplegging door de rechter wanneer het CVOM gaat vervolgen. Uit de zaken die tot dusver zijn gehouden wordt duidelijk dat succesvol kan worden bewezen dat betrokkene wetenschap heeft van de schorsing of ongeldigheid.

Figuur 8 Schematische weergave van de belangrijkste stappen in het proces van betekenen, handhaven en vervolgen voor de ketenpartners (CBR, IPKD, betrokkene, politie en OM)

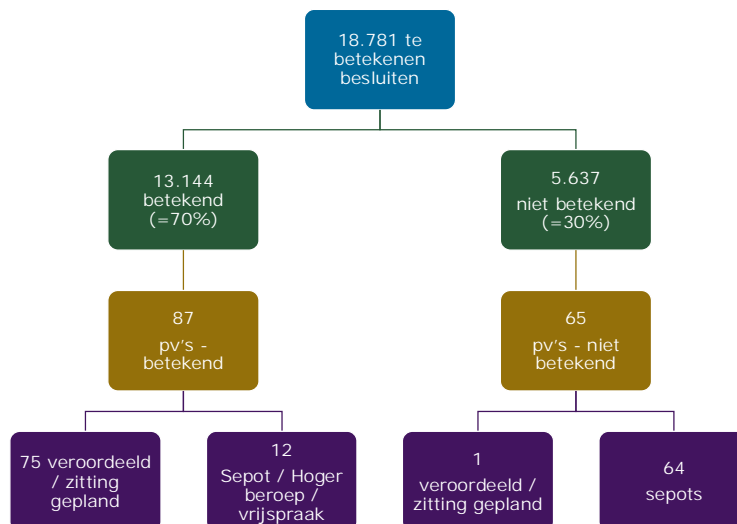
4 Conclusies en discussie

4.1. Conclusies

Aan de hand van de onderzoeksvragen worden de conclusies beschreven:

Verloop van het proces van 'in persoon betekenen' en de samenwerking

Binnen het CBR is het proces goed geïntegreerd en beheersbaar. De samenwerking en het contact tussen CBR en IPKD verloopt erg goed. Beide partijen ervaren het proces als erg professioneel en gestroomlijnd. Zowel bij het CBR als bij de IPKD levert de omgang met de klanten over 'betekenen' geen problemen op. Een verbeterpunt is om al bij de eerste poging contact op te kunnen nemen met de betrokkene via een sms of email. Het CBR zou in dat geval persoonsgegevens zoals een telefoonnummer of mailadres moeten delen met de IPKD.

Figuur 9 Uitsplitsing van het aantal te betekenen besluiten in (niet) succesvolle betekening, vervolging en veroordeling

Aantal en aandeel succesvolle betekeningen

Over het eerste proefjaar blijkt dat van de in totaal 18.781 te betekenen besluitbrieven 13.144 (70%) uiteindelijk succesvol worden betekend. Van de ongeldig verklaringen wordt 65% succesvol betekend. Dit geldt voor 76% van de schorsingen. Het succespercentage van 70% is vergelijkbaar met het in persoon betekenen binnen het strafrecht.

Verloop van het proces van vervolgen en de samenwerking

De samenwerking tussen CBR en CVOM verloopt goed. Sinds jaar en dag wisselt het CBR gegevens uit met het CVOM en dit proces is goed ingeregeld. Steeds vaker vraagt de politie de benodigde stukken op bij het CBR om toe te kunnen aan het proces-verbaal. Het CVOM heeft ook een sterk voorkeur voor deze werkwijze. Voor het CBR is dit echter nog een arbeidsintensieve werkwijze, omdat zij door politie eenheden op een verschillende manier worden benaderd. Het proces vergt nog veel berichtenverkeer tussen politie en CBR en moet beter worden ingeregeld.

Aantal en aandeel vervolgingen en succesvolle veroordelingen

Over alle 152 processen verbaal is het vervolgingspercentage van de first offenders 50%. Dit is een substantiële toename ten opzichte van de oude situatie, waarin de kans op vervolging van first offenders praktisch nihil was.

Vanaf de start van de proefperiode op 1 september 2022 zijn er 152 processen verbaal voor rijden met geschorst of ongeldig rijbewijs bij het CVOM bekend.

Van de 87 betekende zaken is 91% vervolgd en 9% geseponeerd. Deze vervolging heeft tot 30 veroordelingen van een first offender geleid. Er lopen nog 45 zaken die op een beschikbare zitting wachten. De 65 niet betekende zaken zijn – op een enkele na¹⁶ - geseponeerd, omdat de wetenschap niet kan worden aangetoond.

Leidt het in persoon betekenen van CBR besluiten tot verhoging van de kans op strafrechtelijk vervolging en bestraffing?

Uit de zaken die tot dusver zijn gehouden wordt duidelijk dat succesvol kan worden bewezen dat betrokkene wetenschap heeft van de schorsing of ongeldigheid. Er is een sterk verhoogde kans op strafoplegging door de rechter wanneer het CVOM gaat vervolgen.

Stimuleert het de betrokken bestuurders om niet te rijden zolang zij geen geldig rijbewijs hebben?

Er is geen inzicht in de mogelijke uitwerking van de uitgereikte brief op de mate waarin men geïnformeerd en gemotiveerd is om niet meer te rijden. Het aantal processen verbaal zijn hiervoor geen goede indicator, omdat dit sterk afhangt van de handhavingsinspanningen.

4.2. Discussiepunten

Te korte tijd om doorwerking op aantal strafzaken te bepalen

Er is nog te weinig tijd verstreken om het effect te bepalen op het aantal processen verbaal en veroordelingen. Het relatief kleine aantal van 152 processen-verbaal kan te maken hebben met de lange doorlooptijd. In de loop van 2024 moet meer duidelijkheid komen over het jaarlijkse aantal zaken.

Ontbrekend inzicht in de uitwerking op gemotiveerd zijn om niet meer te rijden

Er is geen inzicht in de mogelijke uitwerking van de uitgereikte brief op de mate waarin men geïnformeerd en gemotiveerd is om niet meer te rijden. Het aantal processen verbaal zijn hiervoor geen goede indicator, omdat dit sterk afhangt van de handhavingsinspanningen.

In persoon betekenen is cruciale schakel in de keten

Het in persoon laten betekenen van bestuursrechtelijke CBR-besluiten heeft positieve effecten op onder meer de vervolgingskans van first offenders. Daarmee draagt het bij aan het weren van ongeschikte bestuurders uit het verkeer. Het is een belangrijke schakel in de hele keten:

- Handhaving wordt gestimuleerd omdat de politie merkt dat het effect heeft;
- Vervolging door het CVOM wordt gestimuleerd omdat er een doelmatige en efficiënte zaakstroom is;
- Daadwerkelijke strafoplegging draagt bij aan bekrachtiging van de maatregel en bewustwording en gedragsaanpassing bij betrokkenen.

---

¹⁶ In een enkel geval is de zaak wel doorgezet naar de rechter als er een bekennende verklaring in het verhoor zit.

Hoewel het 'in persoon betekenen' van CBR-besluiten geen directe meerwaarde heeft voor de bestuursrechtelijke aanpak (daarin volstaat het aangetekend en niet-aangetekend verzenden van de besluiten), is het voor de bestuurder in kwestie wel van belang voor de bekrachtiging van het ongeldig verklaren van het rijbewijs.

Strafrechtelijk alternatief voor bewijs van wetenschap is minder efficiënt

Bewijs van wetenschap kan ook worden opgebouwd door een bekennende verklaring die is opgenomen in het proces-verbaal van de politie of in het vonnis van de rechter. De inzet van politie, het CVOM en het gerechtelijk apparaat ten behoeve van het verzamelen van bewijs van wetenschap is een kostbare en weinig efficiënte werkwijze.

Digitale alternatieven voor 'in persoon betekenen'

In de toekomst zijn er mogelijk ook digitale vormen van betekenen beschikbaar die een goed alternatief zijn voor in persoon betekenen. In het strafrecht is een pilot gehouden met digitale betekening van dagvaardingen, oproeping en mededeling uitspraak via Mijnoverheid.nl. Voor succesvolle betekening moet het bericht daadwerkelijk zijn geopend door de ontvanger; aflevering en de mogelijkheid om te raadplegen is onvoldoende. Het succespercentage van deze vorm van betekenen bleek tijdens de pilot iets lager uit te komen (50-60%) dan van het in persoon betekenen (70%). Daarnaast maakt een beperkt deel van de burgers gebruik van Mijnoverheid.nl voor berichten van het OM. Het is voor een deel van de te betekenen brieven een oplossing, maar er zal een duaal proces moeten worden ingericht voor zowel digitaal als in persoon betekenen. De respons op de digitale benadering moet goed worden gemonitord zodat tijdig actie kan worden ondernomen om de brief alsnog in persoon te laten betekenen. Het is de bedoeling om digitaal betekenen uit te rollen, omdat de inzet kosteneffectief is.

Een andere ontwikkeling die van belang kan zijn voor het betekenen van besluiten, is de introductie van het digitale rijbewijs. De Europese Commissie stelt in het kader van de 4^e rijbewijsrichtlijn een digitaal rijbewijs voor dat wordt gelijkgesteld aan het fysieke rijbewijsdocument. Rijbewijshouders kunnen straks kiezen tussen een fysiek rijbewijs en/of een digitaal rijbewijs op meerdere digitale dragers. Voordeel is dat een rijbewijs snel kan worden aangevraagd en op een mobiele drager kan worden gezet, en dat bestuurders geen fysiek rijbewijs meer hoeven mee te nemen als ze hun mobiele drager bij zich hebben. Dit biedt ook meer communicatiemogelijkheden met de rijbewijshouder wanneer een rijbewijs wordt geschorst of ongeldig is verklaard. Zo zal de rijbewijshouder waarschijnlijk met regelmaat (bijvoorbeeld elke twee weken) de actuele status van het digitale rijbewijs moeten 'updaten'. De precieze invulling hiervan moet nog helemaal worden uitgewerkt. De 4^e rijbewijsrichtlijn zal in 2025 ingaan en daarna volgt nog een implementatieperiode van 4 jaar.

Het digitale rijbewijs biedt daarom een kans om bij de praktische en juridische uitwerking ervan alvast rekening te houden met mogelijkheden voor 'digitaal betekenen' van besluiten zowel vanuit het bestuursrecht als vanuit het strafrecht.

Fysiek innemen van rijbewijzen

Het IPKD kan onder voorwaarden een rol spelen bij het fysiek innemen van rijbewijzen. Het fysiek innemen van rijbewijzen heeft echter vooral een symbolische waarde, omdat de mogelijkheden voor handhaving door de politie zijn verbeterd. Een nieuwe app maakt het mogelijk om bij staande houding direct de geldigheid van het rijbewijs te achterhalen en via automatische kentekenplaatherkenning is de pakkans sterk verhoogd door koppeling van kenteken aan persoon/rijbewijs.